

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt. Vidékre 5 frt. 50 kr.
Fél „ 2 „ 50 kr. „ 2 „ 75 „
Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Jabukai utca: 121.

Ide küldendők a lap szellemi és anyagi részét illető minden közlemények.

HIRDETÉSEK DIJJA:

Három hasábos petisior 6 kr. Nyilttéri három hasábos petisior 10 kr.

Bélyegdíj külön minden hirdetésért 30 kr.

Kérjük t. cz. előfizetőinket, a kik előfizetési tartozásaikat még meg nem fizették, sziveskedjenek azokat leróni; a kik pedig csak negyedévre fizettek, kérjük a további előfizetésre.

Az első negyed végén.

A mai számmal lapunk első szerény évnegyedének a végén áll.

Nem a megtett ut jelentőségének érzi, sem talán mostani stádiumának fontossága indít bennünket arra, hogy kissé megállapodva vissza és körültekintsünk.

De járatlan uton haladunk, érezzük hogy arra nem egészen hű ambíció vezetett s azért körülnézve jól esik látunk, hogy több oldalról biztató tekintet lövell ránk s bátorító szó hangzik felénk.

Tiszta kézzel s nem egészen dicstele nélkül lobogtattuk szerény kis zászlónkat s azért örömmel fogadjuk a bizalmat, a melyben jóindulatu szívek részesítenek és biztat bennünket az öröm, melylyel elfogulatlan szemek parányi zászlónk lobogását szemlélik.

Anyagi kárpótlás reménye és élvezete nélkül, sőt nem csekély anyagi és technikai nehezségekkel küzdve munkálkodtunk s azért nem a koldus érzetével mondunk köszönetet mindazoknak, a kik akár anyagilag akár szellemileg és erkölcsileg támogattak bennün-

Szépirodalmi csarnok.

A kis táncmester.

Kavanagh Jullától.

Angolból Fináczy Ernő.

(Folyt.)

„S ön ezt vigasztalásnak nevezi, uram?“ kiáltott dühösen Legros. „S tudja ön, uram,“ folytatta, fenyegető szemeit rámeresztve „hogy e szavak megerősítenek engem abbéli gyanúmban, hogy önnek ügynekei vannak New-Orleansban, kiknek segítségével ön maga ereszté világnak e hirt? De nem!“ kiáltott szelidebb hangon. „En nem akarom hinni a dolgot. Azt sem, hogy Jasmin Jakab él. Ez erkölcsi lehetetlenség. S minthogy itt ebben a cikkben névemlítés nincsen, jogom van azt hinni, hogy az egész közlés teljesen alaptalan, botrányos gyártmány, — s hogy semmi tekintetben nem vonatkozhatik boldogult rokonomra!“

„De tegyük fel, hogy úgy van?“ jegyzé meg Bourreux.

„Nem a k a r o k ilyesmit feltenni!“ ordított az indulatos Legros.

„Jó, de hátha mégis...!“ válaszolt a másik; „S kérдем mit tevő lenne ön, ha az ön rokona, Jasmin Jakab, váratlanul haza jönne?“

„Uram,“ felelt komolyan Legros, „én vérgisértett embernek tekinteném magamat, s kártérítést követelnék. De tegyük fel, hogy boldogult unokaöcsém haza jönne, ami különben teljes lehetetlenség, úgy boszúlnám meg magamat, hogy rá

ket, a kik erényeinket megbecsülték s fogatkozásaink iránt elnézők voltak.

Lapunk eztán is eddigi alakjában jelen meg, s eddigi szellemi irányát követi.

Kérjük t. cz. előfizetőinket, legyenek ezután is támogató bizalommal irántunk s a n. é. közönséget, hogy fokozott anyagi és szellemi támogatásával lapunk állását szilárdítsa és szellemét gazdagabbá tenni segítsen!

A „Végvidék“ szerkesztősége.

Kormánybiztosul „az alduai VI-ik és VII-ik öblötben levő ármentesített állami birtokok betelepítésére“ a belügyminister egyetértőleg a pénzügyministerrel GROMON DEZSŐ országgyűlési képviselőt nevezte ki.

Mult számi ez ügyre vonatkozó értesítésünk azért alapos forrásból eredt volt, de a m e g y e nagyerdemű főispánja — nyilván hivatalos elfoglaltsága folytán — nem fogadhatta el a kinevezést.

Csángó magyarjaink sorsa ismét tüzetes szóbeszéd tárgya volt a budapesti csángó-magyar egyesületnek f. h. 25-én tartott választmányi ülésén. Nagy György kormánybiztos és K u t l á n y a vállalkozó adták elő tapasztalataikat, a melyek persze nem voltak a legkellemesebbek.

Nagy Gy. panaszkodott, hogy a lapok annyi mindenféle mende-mondát irtak a csángókról s előadta azoknak forrását. Kár, hogy a lapok nem reprodukálják ezeket. Panaszkodott pedig főképp, hogy a csángókat

sem ismernék, aminthogy nagyon keveset emlékszem is már reá.“

„Óh, de annál jobban emlékszem reá én“ veté közbe Jasmin sokat mondó pillantással.

„En pedig nem ismernék rá az ön tanúsága mellett sem“ kiáltá neki hevülve unokaöcsése; „Valóban oly rendkívül gyanúsnak tekinteném az egész dolgot, hogy állítólagos rokonomnak abban a perczben kiadnám az utját.“

„Okosan!“ jegyzé meg gúnyolódva Bourreux. „De hát“ folytató más fordulatot adva a beszédnek „Vannak nekem még egyéb újságaim is. Igen mulatságos újságok!“ tevő hozzá furfangosan. „Tudja már, szomszéduram,“ szólt Jasmin-hez fordulva, „hogy az ön régi szállása ki van adva — ugyan találja el, kinek? Jó, jó, hát nem akarom túrtörtetni a kíváncsiságát, — hát az ön régi lakása ki van adva egy táncmesternek, ki az ön valamenyi tanítványait lefoglalta; lám, milyen megnyugtató gondolat öre nézve is.“ Bourreux teli torokkal kacagott erre az ötletére.

Ez újság Legros megsebzett lelkének a malmára hajtotta a vizet; nagyon hosszan és nagyon hangosan nevetett; példáját követték neje és két fia. Jasmin asszony is gyenge mosolyra nyitá ajkát. Férje látván, hogy barátai minő felségesen mulatnak a tréfán, szintén azt hitte, hogy páratlan éleznék kell lennie, bár igazában nem bírta elképzelni, hogy hol van az éle. Ő is hát versenyt nevetett a többivel. De szeme megnevetsült és ajka reszketett, mikor el gondolta, hogy hét gyermekével most már mi fog történni.

„Úgy hiszem“ mondá Bourreux, aki elkészült

a sok szép fogadtatás elkényeztette és most nem akarnak dolgozni és neki nem akarnak engedelmesskedni. E tényre már mult számunkban reflektáltunk és Nagy nehéz állását különösen hangsúlyoztuk a tekintetből, hogy nem volt teljes rendelkezési hatalma. K u t l á n y a reális telepítési tervvázlatot a d o t t elő, a mely röviden a következő:

Pancsovától Kubinig 3 erős községet lehetne szervezni s azokba 1200 főzstelepet elhelyezni. A mostani községekből egyedül Hertelendyfalut látná helyesnek telepítési helyül megtartani; Ivanovát és Gyurgyevot csak ideiglenesen tartja alkalmasnak alacsony fekvésüknél fogva. Ezek feltöltését nem tartja indokoltnak, mert az tömérdek munkába és pénzbe kerülne, helyette Homolica község emelkedett határából kellene állandó telepes községet szervezni és Gyurgyevo emelkedettebb határában. Ideiglenes tartózkodási helyül a mostani községek is berendezhetők. A telepes földkezes kiosztásával sem volna szabad sietni. Egyelőre csak annyi földet kellene használatba adni, a mennyinek megművelésére képesek, sőt ezt is próbaidőre. Egy állandósított telep nagyságát 10 holdban véli megállapítandónak, mely egy földművelő családnak elegendő megélhetési alapot nyújt. Az állandó telepek felállításáig a következő intézkedések volnának indokolhatók: Ivanova és Gyurgyevóban kisebb ideiglenes házak volnának építendőek. A család munkaképes családtagjai száma szerint 2 vagy több hold földet kellene adni; gazdasági eszközöket, lovat, szekeret, ekét okvetlen előlegezni kell. A telepes nép kipróbálásáig a telepítendő földet hasznóbérrel volna célszerű jövedelmeztetni. Ez az eljárás csak erősmarku, szigoru kormányzással és igazságossággal vihető keresztül. A munkaképteleneket egyelőre társadalmi uton kell segélyezni, de a munkaképesek mentől kevesebb tartási segélyben részesíttessenek, mert semmi sem hat rájuk oly erkölcsrontólag, mint az ingyen segélyezés. A szükségelt pénz egy sorsolási kölcsönrel lehetne előteremtteni.

reggelijével „hogy most már el is mehetnék, miután sikerült önöket oly jó hangulatba hoznom.“ S széles jó kedvében távozott.

Meg kell vallani, hogy a visszamaradtak épenséggel nem mutatták ennek az állítólagos nagy örömmek vagy vigasztalásnak különös jeleit. Jasmin úrnő sirva vonult konyhájába, Legrosné, úgy látszott, hogy vérg meg van sértve rokoni által, mert alig-alig kegyeskedett rájuk egy-egy tekintetet vetni; férje, ki belsejében meg volt győződve az újságzikk hitelességéről, csak nem merte kimondani, rendkívül zsémbes és rosszkedvű volt; Jasmin a vetélytársáról, az új táncmesterről keringő hírek egészen tönkre silányították; hász éves jó hirneve egy percz alatt halomra dőlt.

Egy órai mély tünődés után Legros felkeelt, s kijelentve, hogy szeretne egyet járnai, felkérte nejét, hogy kísérelje el; néhány percz mulva csakugyan távoztak, mint rendesen, rokonaik nélkül. Jasmin ezt épenséggel nem vette zokon: igazat szólva, alig várhatta, hogy feleségével beszélhessen. Mikor egyedül voltak, s a gyermekeket az ebédlőbe tuszkolták, elkezdé Jasmin úr bábánatát neje lüszeges keblébe kiönteni: örültséggel vádolva magát és átkozva oktalanságát Jasminné vigasztalta, ahogy tudta: „hisz minden jól van úgy, ahogy ő tette, s majd csak jóra fordul minden.“ Jasmin hamar megvigasztalódott: elhitette magával, hogy nincs oka kétségbeesni s hogy a viszonyokhoz képest legjobb, amit tehet, ha rögtön hozzá lát a dologhoz. Hogy mit értett a „rögtön hozzá látás“ alatt, azt sem ő, sem felesége világosan nem tudta; de nyilván valami nagyon kellemes lehetett, mert mindjárt rá mindaketten felvidultak.

A visszakebelezett határvidék birtok-és személyi jogviszonyainak jelenlegi állapotáról s azoknak mily módon való rendezéséről.

Rehák Lukácstól.

IV.

(Vége.)

Csekély véleményem szerint a házközösségre vonatkozó törvénynél meg kellene engedni, hogy a házközösségek a hozandó törvény életbe léptetésétől számított három hónap alatt házközösségi állásokat barátságos egység útján oldják fel. A mennyiben a kifizűtt határ-ido alatt az illetők meg nem osztoznak, a házközösségnek törzsenkénti felosztása megállapítván, ennek hivatalbóli fogamatossítása elrendeltetnék.

Az egység útján megosztásra azért kívánmék határidőt kifizűzni, mert határozottan tudom, hogy a házközösségeknek legalább egy harmad része évek óta békességesen, az úgy nevezett titkos osztályban él. Mert annyira erőt vett a népen az önállósághoz való ragaszkodás, miszerint még a katonai uralom alatt is, midőn semmi szín alatt nem engedtetett meg a házközösség feloldása, léteztek számos titkos osztozkodások. Az osztályleveleknek az eddigi modorban való készítése költséges, más részt pedig az osztály levelet kellő képzettséggel nem bíró községi jegyzők készítvén, az általok szabályellenesen felvett osztályos egység nem volt alkalmas békebevezésre, s így a telekkönyvi hatóság által a kérvényezők elutasítottak s innen ered az, hogy a házközösségeknek majdnem fele tényleges osztott állapotban van, de a telekkönyvben még folyton, mint házközösség vezetetik. Arról, hogy valaki az ilyen állapotban levő birtokot megvegye, eladja, vagy adóssággal terhelje, szó sem lehet.

A mennyiben a titkos osztozásban élő házközösségek az ilyen osztályt a kifizűtt határidő alatt telekkönyvileg magok nem érvényesíték, az ilyen titkos osztályt, miután az szabad akarata volt kifolyása, és tényleges birtoklással volt megerősítve, fenn hagyandónak vélném azon okból, hogy az ilyen osztály megháborításából peres kérdések ne támadjanak. — Különben is az egyesek érdeke kívánja, hogy az ilyen dolog ne háborítassék. — Ez által sok kész munkanyag kerül egyszerű elintézés alá.

A dolog természetéből folyik, hogy a mint, és a milyen arányban nyerik a házközösség tagjai a birtokmennyiséget, eszerint igaztassák ki a telekkönyv.

A visszakebelezett határvidéken a te-

A felvidulásnak hathatós előmozdítója kétség kívül az öltözködés és a séta: de e két műtét elsejével még félig se készültek el, mikor valaki meghúzta a csengőt. Jaszmin asszony, a kuleslyukon keresztül kémlelve, idegent jelentett. Az érdekes pár rettenetes dilemmába került: az ebédlőbe nem menekülhetett Jaszmin, mert ott szokás szerint ökleldözött a kilencz gyerek; a konyhába se mehett, ha csak új rend ruháját a húsos fazék vagy leveses tál zsírjával beszennyezni nem akarta, benn sem maradhatott, mert ez volt az egyedüli vendéglátó helyiség: szóval Jaszmin úr belátta, hogy tolettjét okvetlen az ebédlőben kell befejeznie. Nem volt vesztegetni való idő; mohón felkapva ruháit, felhagott a pamlagra, átesuszamlott az ablakon, s ép tagokkal érkezett le az ágyra. Alig végződött be e kényes operáció, mikor neje bevezette az idegent.

„Jaszmin úr honn van?” kérdezé.

„Igen, uram” felelé kissé ingadozva.

„Beszélhetek vele?”

„Oh, minden bizonynyal, csak néhány perczenyi türelmet kérek” felelt Jaszmin asszony, azon töprenkedve hogy mikép fog előkerülni férje.

„Nemde ő tánczmeister?” folytató az idegen, s miután igenlő feleletet kapott „Tisztességes ember?”

Jaszmin asszony azon volt, hogy rámondja „rendkívül”; de férje, ki a látogatás kezdete óta rendkívül nyughatatlan és izgatott volt, most alkalmasnak tartotta a közbelépést. Az ágyon állva, kidugta tehát az ablakon a fejét, és szeliden köbhögött. Az idegen megdöbbenve feltekintett. „Jó napot, uram” mondá kedélyesen Jaszmin „úgy hiszem, ön beszélni óhajt velem?”

lekkönyvek sajtáságosan vezetettek, azokat ilyen állapotban meghagyni teljes lehetetlen, de állapotjuk a telekkönyvi törvénnyel nem is egyez; ez okból nem csak kívánatos, de elkerülhetlenül szükséges is, hogy új telekkönyvek alapittassanak. A házközösségi kötelek felbontása alkalmából, ezen régen érzett hiány pótolatnék, és a visszakebelezett határvidéknek telekkönyvei, a törvény értelmében az ország többi részeiben létező telekkönyvekkel egyenlőkké tétetnének.

Ezen alkalomból gondoskodni kell a törvényhozásnak, hogy mennyi térmértékű legyen azon minimum, melyen a földbirtok elosztható lézen? Van például egy házközösségben tízenhat lélek, és van nyolcz különböző darabban nyolcz hold föld és egy ház csekély házhelyvel, a föld sem egyforma minőségű, van 1. 2. és 3. osztályu. Ezen kérdés minden esetre tisztába hozandó azon alkalommal, midőn a házközösségi kötelek felbontására a törvény meghozatik.

Ugyan a házközösségi törvény meghozatala alkalmából szükségessé válik: hogy a visszakebelezett határvidéki részekben még jelenleg is fennálló osztrák polgári törvények, a mennyiben eddig hatályon kívül nem terjesztettek, hatályon kívül helyezettessenek, mert nincs helyes ok reá, hogy ezen vidéken más törvény szerint ítéljenek, mint az ország többi részeiben.

A házközösség feloldása törvénynyél válván, igen fontos kérdés merül fel arra nézve: hogy milyen közegek által és milyen módon ejtessék meg annak fogamatossítása? Eddig az osztály vagy a felek kölcsönös beleegyezésével, vagy pedig valamelyik félnek okadatolt kérelmére a közigazgatósági hatóság által eszközöltetett, és mikor az osztály jogerőre vergődött, akkor jött az ügy telekkönyvi békebevezetéshez. De mivel az ily módon kiállított osztálylevelek sem voltak minden esetben a telekkönyvi törvények szabályai és kellékei szerint kiállítva, az eddig megejtett osztályokból, legalább 40% vissza van a telekkönyvi hatóság által utasítva, s ezek jelenleg is függőben vannak.

Azért jelen körülményt is figyelembe kell venni, és ennek kiigazítására gondot fordítani.

Azt hiszem hogy a törvényhozásnak nem kellene a részletes keresztülvitel módosztatára törvényt alkotni, hanem az igazságügyi miniszter urat megbízni, miszerint az, a jelenleg fennálló állapotok figyelembe vételével, a visszakebelezett határvidéki területen működő közigazgatási és törvénykezési közegek meghallgatásával dolgoztassa ki a

Arany János.*)

Hazánk, irodalmunk ez évi nagy halottjáról akarunk e helyt egy pár szót szólni. Szellemlakja az oktatás óráin éven át szeliden kísért intézetünk termeiben, műzsájától nyer fogalmat a tanítvány a költészetről, nyelvén tanulja meg az édes honi szót és geniusán indul nemes hevületnek az ifjú kebel. Szenteljünk hát megdicsőülése alkalmából intézetünk évkönyvéből egy lapot az ő emlékének és ejtsünk róla egy pár körvonást.

Irodalmunk története egy új fejlődési stadium képviselőjeként állítja oda. Mint a ki Petőfivel együtt a Vörösmarty által nemzetivé és művészié emelt költészetet és költői stílt a népies fölfogás és népies elemek belevonása által gazdagabbá tette s a virágzás legmagasabb fokára emelte. A ki megeremintette azonkívül az igazi magyar eposzt s az epikai költészet minden ágában remekeket alkotott.

Arany geniusa kétségkívül tökéletesebb ama két nagy költőnkénél. Ha a lyrában nem is szárnyal oly magasra, mint Vörösmarty s oly eredeti könnyűséggel, mint Petőfi. — egy hatalmas és ritka főkélyű epikát teremtett, a mely irodalmunkban a legművészibb alkotó erő jelenségeit mutatja és oly nyelven írt, a mely a világírodalomban ritkítja párját. A mi erő, a mi báj, a mi dísz szellemenben, színben és hangban a régiebb és újabb nép- és műköltészet termékeiben elszórva van, mindazt gazdagítva a legdúsabb, legfinomabb árnyalatokkal mintegy belevarázsolta a maga költészetébe.

Valóban Arany műzsája úgy megjelenésében, mint belső mivoltában följogosít arra, hogy az ő és újvilág legnagyobb költőszellemeivel összehason-

*) A magy. kir. reálgymsium ez évi „Értesítő” jébl.

tervet, melynek alapján a házközösségek feloldása, s egyidejűleg az új telekkönyvek felállítására keresztülvitessék. Ha a keresztülvitelre vonatkozó mód, ildomos, és helyes megoldást nyer, ez valójában szerencse leend a szegény népre. Különben meglesz hozva a törvény, de nem lézen áldás rajta.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni azon főkörtülményt sem, miszerint ezen lelkiismeretes, és iszonyu fáradtsággal járó munkára, a nép nem adott okot, tehát a népet rendkívüli költségekkel terhelni nem lehet, és nem szabad.

Vegye a magas kormány a törvény érvényesítését kezeibe, és vigye azt keresztül az állam költségén, mert ezen nép, mely rendkívüli viszonyainál fogva, melyeket nem maga teremtett, és melyektől saját erejéből meg sem menekülhet, már a végelszegényedés küszöbén áll, megérdemli a kiméletet.

Értekezésemet ezennel bétéjezem, és ha a tisztelt közönség figyelmét ezen ügyre tereltem, a mennyiben bárkinek is az egyes tételekre észrevétele, avagy általában más véleményen volna: kész vagyok minden alkalommal kellő felvilágosítással szolgálni.

Temes-dunai közlekedésünk.

A helyi temesi kikötőtől a Dunáig terjedő terület tudvaalólag már évek óta az évnek legalább 6 hónapján át áradt vízzel van borítva. A ki most akár nagyobb utazás, akár más czéllal egy nagyobb postahajóra vagy egy u. n. szebhajóra rászorul, s ó n a k o n kénytelen a Dunai álmásig, vagy oman a temesi kikötőig jutni. Ez a nagy postahajó megérkezéével igen sokszor éjjélre esik.

Ez a módja a közlekedésnek nemesak páratlanul primitív, de egyszersmind páratlan kockázatossága az emberéletnek. És e példátlan tapintatlanság a közlekedés mai eszközeivel és a közönséggel szemben a hatóságnak szeme láttára történik, a nélkül, hogy ellene valaki komolyan vétőjét emelte volna.

Naponta többször megy a csónak 25—30 emberrel megterhelve tavasz és őszkor dermesztő északi szélnek és esőnek kitéve minden óltalom nélkül. Az ut a legkedvezőbb esetben félórát tart, kellemetlen viharos időben másfél óráig. Így a június 20-án délután idejétt utazóknak több mint más fél órára volt szükségük, hogy az utat megtegyék. Az állomás elhagyása után rögtön egy erős északnyugati szélnek hatalmába estek. A nagyhullámzás a csónakot szüntelen felborítással fenyegette. A milyen elérhetetlen lett volna a gát a legjobb uszó számára, ép olyan szembeszökő volt a veszély. Felborulás esetén biztos martalé-

litsuk. Homer és Goethe objectív szemlélete, alakí telje, Dante eszmei mélysége, Shakespeare lélektani motív gazdagsága és finomsága, sőt Byron subjectív lyrai varázsa, ha kisebb arányokban is, mind alkotó elemei az ő geniusának. S ha a költészetnek igazi czéljál azt tekintjük, hogy az emberi természetet és életet az ő igaz, benső valójában, művészi formák keretében tisztító, nemesítő hatással tüntesse föl: Aranynál soha senki igazabban nem oldotta meg ezt a földadatot. Hány megragadóan igaz képe és mozzanata a lélek világának, az élet küzdelmeinek, a gyarlóság, a bűn eszelekvényeinek, a szeretet műveinek, a szerelem boldogságának és gyászának az ő nagy és kisebb elbeszélő műveiben, genreképeiben, balladáiban! Az emberi természetnek, a történeti időnek mily való, mily szilárd partu medrében hőmpölyögte le előttünk a hún tragédiának a Buda gyengesége, a női hiúság, az Étele vitéz haragja, a Detre eszélyes fufangja s a hún tömeg barbar naiv természetét által felidézett folyamát! Buda halála — ha alakjainak fenségében egyik-másik nagy eposz túl is szárnyalta — de lélektani igazság, hű történeti fölfogás tekintetében is egyike a világköltészet legtekélyesebb műveinek. És Toldi, az ő páratlanul eredeti alakja, mily bámulatosan egyszerű és mégis mily gazdag-árnyalatu és mély indoku jellem! S mily szívot-ható elégiában enyhül meg és hangzik ki az ő szíve tragédiája! Arany remekei közt járva, azt hiszem, mégis ez alakon — mely dicsőséges pályája elejét és végét jelöli — tapad legtöbább és esüj legnagyobb gyönyörrel a szem.

És e gazdag élet rajza kapcsán mennyi igaz eszmét fejez ki vagy kelt bennünk a költő! És mind e sok alak, e dús-árnyalatu mozgalom mindentlitt mily művészi keretben, mily mesteri compositióban domborodik ki! Az a mód, a hogy Arany az alakokat nagy körvonalaikban szemléli

kai lettek volna az emberek a haboknak. Ez valódi botrány emberléttel szemben.

Ilyen eljárásához egy társaságnak sem lehet privilegiuma. Oly hatóság pedig, mely eltűri, kötelességét elmulasztja. Hogy tűrhető, hogy ilyen nagy utat viharos időben egy egyszeri csónak megtegyen és hogy naponta 25 vagy 30 emberlélet a legnagyobb veszélynek tétessék ki? Emberlélet veszítése nélkül is halálos betegséget vonhat egy ilyen utazás maga után.

A gőzhajó társulat nappal vagy éjjel 3—4 együgyű hajós legényre bizza az utazót. Hogy mi történik az utazás alatt, és mily állapotban vannak a hajóslegények, ez ügylészük hatáskörén kívül van. Még légszámológó sincs az állóhajón, mely a közönséget esetleges veszélyekre figyelmeztetné. Így tehát a véletlenre bízotnak. A ki a belső kikötőhelyet, zivataros időben való ilyen ut után megpillanthatja, halálos veszélyből tarthatja magát megmenekültnek. Keil annak így lennie? Ha a nagyhajó nem is juthat a belső lerakóhelyig, a kisebb gőzösök bizonyára mindig elérhetik ezt, miről a magántulajdonosok gőzösei tanuskodnak. Miért nem szállítja érszen a társaság utazóit kisebb gőzösökön, milyeneket a bécsi Dunacsatorna alkalmaz? Ilyen kis gőzös biztosabb közlekedő eszköz volna, mint a használatban lévő kényelmetlen csónak; öt perc alatt az utazók a várva várt városban volnának. Sőt ugyancsak a bécsi Károlyhid mellett egy még a pancsovainál is kisebb csónak van alkalmazásban, de kis lokomotívval ellátva. Nem lehet-e az itteni csónakot is ilyen lokomotívval ellátni? Ha állítólag a csónak mostani szerkezetével is alkalmas az utazásra, akkor lokomotívval ellátva bizonyára még sokkal alkalmasabb lesz arra, mert a gőz megbízhatóbb, mint az ember kezek, és a cél percek és nem órák alatt el van érve. A költségek nagyok nem lehetnek.

Jól tudjuk hogy ilyenféle társaságok nem tesznek semmit emberszeretettől, kényszerítés nélkül; hisz a nyereség egyedüli ambíciójuk. Ez a kényszerítés a hatóság feladata körébe tartozik. Ha a helybeli hatóság intézkedéseivel ezélt nem ér, tegyen jelentést a miniszteriumnak. Hárítsa el magától az eshető emberáldozatokért való felelősséget, akkor majd a felsőbb hatóság fog intézkedni. Derítse fel a dolgok mibenlétét, és akkor lehetetlen, hogy a miniszterium a dolgot így hagyja. Maga a felséges király annak idején lement Szegedre és a bécsi „Ringtheater“ baleset után maga személyesen intézkedett; hogy lesz lehetséges ilyen balesetet — melynél 25 vagy 30 ember vesztheti életét — ő felsége előtt mentegetni, miután az itteni hatóság figyelmeztette lett rá.

Ne mondja senki, hogy miután eddig ily szerencsétlenség nem történt, nem is fog eztán sem megessni. Ez helytelen logika. A ki keresztül élt ily utazást, zivataros időben, más véleményen van.

és azokon belül a legapróbb vonásokat megrajzolja, mindenha mesteriskolája volt és lesz az igazi költői jellemzésnek.

De a művészi hatás mellett Arany költészetének sajátos — erkölcsileg képző — hatása nem kevésbé jelentős és igen nagyra becsülendő. Zavarban vagyunk, Arany műveinél a műlvezetet vagy az erkölcsi képzést tartjuk-e becsesebbnek. S ez annak az egységes szellemnek a kifolyása, amely a költő egyéniségétől műveibe szétárad. Kevés költő tudott oly objectív lenni, mint Arany, mégis egyéni szelleme legtárgyilagosabb műveiben is a meghatározottabban nyilatkozik. Abba a világításba, amelyben az emberi természet és sors nála megjelenik, belelővellnek saját lelke sugarai, amelyek a művészi fénynek sajátos, szívet-ható melegséget adnak. Hol szerény-meghatottan rezdül lelkének húrja lautja zengzetébe, hol szíve játszi nedve, humora csörgödez az előadás folyamába.

Arany János humora oly mély, oly benső, oly meleg, oly nemes valami, hogy erkölcsi érték és hatás tekintetében fölér a legnagyobb ódaköltők leglángolóbb lelkesedésével. És forrásában oly tiszta, hogy nem habozunk az ő humorát tartani a humor legnemesebb fajának. Keserű eleme kétségkívül a világfájdalom, de a legnemesebb, amely valaha emberi szívből sajgott. Arany világnézete pesszimistikus színezetű — az emberi sorsot tragikus jelenségeiben szereti feltüntetni — de ez inkább az emberi élet és történet éles szemléletéből, mint saját szívének világából fakadt. Ily álláspontra egyéni szenvedései, keserű csalódásai révén is juthatott: de e nemű fájdalomnak sugalmazója közvetlenül mindig a legáthatóbb, legnemesebb emberszeretet; saját szíve azért tud oly édesen fölengedni a humorban. ezért olvad könyve oly szerencsés vegyülettel a mosolyba. Innen van, hogy a mily mély Arany humora, mégis so-

Az áradás is most már sürűbb és állandóbb és a helyi dunai közlekedés is élénkebbé vált. Annival méltányosabb a követelés a társasággal szemben.

Ha pedig ez nem intézkedik, reméljük, hogy figyelmeztetésünk más helyen nem marad eredmény nélkül.

Sztokka József.

Heti szemle.

Itta v á k á c z i ó! Ezer és ezer reményteljes, jövődöbeli honpolgár hangoztatja a régvárt idevítő szót. Az évi szorgalom gyümölcsei akár pompás hamvu megért alakban, akár rothadt, férges külsőben integetnek a fákról. A törekvés formailag is igazolva látja fáradozásának elismerését, a közönyt, a tunyaság magába száll. Két hónap ígérkezik a fáradalom kipihenésére tanulónak s tanárnak egy aránt. De nemesak ők; — a most életbe lépett törvénykezési szünetnél fogva az ország bírói kara is szabadon fellélezkzik. Immár nyugodt szívvel, a felelősség terhe nélkül siet kifelé a dohos hivatalból a nyári légűdítő áramlatára. Ürülnek a városok. Lakóik a holt évad idején fürdőkre, falusi magányba vonulnak, hogy új erőt gyűjtsenek a jövődöre. Sorba járják most a kirándulások. A budapesti műegyetem hallgatói Fiuméba vonulnak, megtekinteni tengerészetünk jövőjének e talismanját. Mások külföldre vágyanak, ismét mások hazánk hegyes-völgyes paradicsomát utazzák be.

Csak egy helysége van e széles hazának, mely nem akar még tudni üdülésről, pihenésről, nyugalomról, hanem lázas ingerültséggel várja a dolgok fejlődését. Nyiregyháza, jelenleg a világ „legnevezetesebb városát“ értjük, a szenvedélyek hullámzó tengerét, melynek falaiban egy hallatlan pszichológiai rejtély szálal egyesülnek. Igaz egy napi lapunknak amaz állítása, hogy azon esetre ha a vádoltak ártatlansága kiderül Scharif Móriczban egy Pitaval-féle ördögi jellemet tanulunk megismerni. És mintha a rejtélyt fedő saisi fátyol a bírói tárgyalás folyamán mind vastagabbá, sürűbbé válnék!

Egy másik rejtélyvel állunk szembe, ha tekintetünket kifelé irányozzuk abba az áldott országba, melynek neve Albánia. Hogy hogy nem? Egyszerre csak azon veszszük észre magunk, hogy az albán „előkelők“ Bécsnek veszik útjokat, és hódoló feliratot visznek magokkal. Akárhogy van is a dolog, nekünk nem szabad róla itélnünk (különben megharagszik edemes ügyészünk) — mindenestre kedvesebb emberek ők, mint román testvéreink! Igaz, Erdély szép ország, valóságos gyöngye koronánknak, no meg Délmagyarország is a maga gazdag természetével, s végre a kis Bukovina se éppen megvetendő dolog. — gondolják ma-

hasem fájó; a mily igaz, sohasem igazságtalan. Valóban, vegyük Arany humorát akár keserűbb vegyületben (Nagyidai cigányok), akár derültebb színében (Toldi, Toldi estje), különösen pedig legtisztább, legmélyebb nyilatkozásában, — a „Bolond Istok“-ból: hozzá képest a Shakespear-é kérelhetetlen, az angol rögyénirók-é majdnem sekély. Byroné majdnem sértően önző indoku, Heiné-é majdnem ellenszenves. Oly nemes, az emberi természet jobb részében megnyugvó fájdalommal mosolyogni a földi lét gyarlóságán csak a legönzetelebb, legszeretőbb szív tud, a milyen Arany-é volt.

Igen, Arany szíve olyan volt. Nála a költő és ember tökéletesen egybeforrt.

És milyen ember! Hogy Arany jellemét való nagyságában fölfoghassuk, nem a görög eszmény felé kell fordulnunk, sem a modern világi nagyság szempontjait nem szabad alkalmaznunk. Csak a legmagasabb mértéknél tűnik fel jelleme oly nagynek, a milyen igazán volt: Arany alakja a keresztényeni ideál fényében mutatkozik való fenségében. Ontudatos, böles elméjével minden viszonyok közt úgy gondolkodott, nagy szíve minden dobbanásával úgy érzett, minden lépésében úgy eselekedett, mint a ki folyton istenével áll szemközt, amaz Istennel, a kit a megváltó hirdett az emberiségnek. Csak ha így, emez evangéliumi világításban nézzük: nem tetszik végtelen szerénysége affectationnak vagy különözésnek, — nyers szenvedélytől, indulattól ment lénye erélytelennék, — lelkiismeretessége pedanteriának, — finom erkölcsi érzése, szelid lelkülete, visszayanultsága féltékenységnek.

Életével e helyt nem foglalkozunk. Jellemzésére pár sort idéznék még, miket a költő sógora írt róla megható egyszerűséggel:

„Arany azon ritka kivételek egyike volt, kikre nézve mind az állami, mind a társadalmi törvények ellenőrzése fölösleges vala, és a ki a

gokba! Ija, gondolni mindent szabad; mondani is sokat lehet: Falstaff is sokat gondolt és mondott. De ez fájdalom, nem elég.

Elég azonban a rossz tréfából. Beszéljünk komolyan, és üdvözöljük hazánk nagyérdemű közoktatásügyi miniszterét, ki a budapesti technológiai iparmuseum megnyitásával újra megmutatta, hogy mennyire szívében hordja hazánk iparügyét. Általában véve Trefort Ágost 10 évi minisztersége idejében oly körültekintőnek mutatkozott hazánk oktatásügye, művészete és ipara minden szakában, amnyi nemes érzéket tanúsított minden kulturális törekvés iránt, hogy Európa bármely nagy országa megirigyelhetné tőlünk. Csak a budget engedné meg, tenne ő, erősen hiszszük, sokkal többet is!

Y.

A nagygyörgyfalvi csángókorházban Dr. Alföldi kimutatása szerint e hónapban gyógykezeltetett 42 beteg, felhát, 26-al szaporodott a számuk. Meggyógyult 27, meghalt 1. Kórházon kívül gyógykezeltetett 20. Az előfordult esetek többnyire az emésztési szervek hurutjai. Változó, sem egyéb miazmatikus betegségek nem fordult elő.

HELYI HIREK.

* **A nyári szünidőre** vagy csak évadabírói, tanári, tanítói s egyéb hivatalnok karunk jó része, valamint polgáraink közül is többen eltávoznak, vagy már elis távoztak városunkból, fürdőre, falura, nagy városokba, hogy ott üdülést, változatosabb szórakozást találjanak, vagy a széles haza és nagy világ gazdagabb életével jöjjenek közvetlenebb érintkezésbe. Kívánjuk, mindnyájan jól mulassanak, de ne csak szorosabb hivatásukhoz hozzanak magokban friss erőt, hanem fokozottabb ruganyosságot, kedvet, ambíciót félreeső városunk társadalmi szellemének élnéltésére, gazdagítására is, mert bizony az őszre jó volna, sőt illenék már ez irányban valamit tenni is. Ily remény közt örömmel nézünk a viszontlátás elébe!

* **A tanév végén.** Az évvégi vizsgálatok városunk összes iskoláiban be vannak fejezve. Sajnáljuk, hogy időnk nem engedte, hogy mindenható benézhetnünk volna. Azért főmunkánk magunknak, hogy valamely legközelebbi alkalommal megbeszéljünk egy két fontosabb kérdést, amelyek a népnevelés speciális helyi viszonyai szempontjából érdekel bennünket. Sőt szívesen tért nyitunk lapunkban — különösen ez alkalommal — városunk iskolai oktatására vonatkozó bármilyen okadatolt és egészben helyes szempontu értesítéseknek vagy észrevételeknek.

* **A reálgy. VIII osztály** érettségi vizsgálatát f. h. 25-én ejtett meg Fehér Ipoly, kir. főigazgató úr elnöke alatt s Krenner József min. biztos úr, mint a kormány képviselőjének részvétele mellett. Három ifju jelentkezett és boesáttatott vizsgálatra, a kik közül kettő érettnék nyilvánított, egy azonban visszavettett. Így a vizsgálati aktus magában véve nem volt valami lélekemelő. De a vizsgálat folyta

közönséges emberek sorából a becsület s tiszta jellemről fogalmaival ép oly magas emelkedett ki, mint kiemelkedett szellemi nagy tehetségével. Pedig ő fiatal- és férfi-korának nagy részét az élet oly rögs (jegyzői és tanári) pályáin élte át, melyeken ha elbotlani nem is, de megbotlani csaknem a lehetetlenséggel határos. És ő e pályákon nemesak soha el nem esett, de meg sem botlott. Sőt e nehéz pályákat úgy futotta meg, hogy magának — bár minden körülmények közt szilárd, férfias jellemmel bírt — soha, nemhogy ellenséget, de haragost sem szerzett. Ilyen vala ő élte későbbi szakában is mindvégig. Egyformán önzetlen, nagylelkű, mind a szellemi, mind az anyagi téren; oly kis mértékével bírva az emberi gyarlóságoknak, a miat csak bírhat az emberek valamelyike.

Nem próbáljuk tovább rajzolni alakját. Tolunk gyenge hozzá. Hivatottabbak fogják megírni életét és teljes jellemrajzát. Mi addig is olvassuk műveit, hisz ezekben oly tökéletesen nyilatkozik egész szelleme, — és dícsérjük fennen a böles intézkedést, amely Aranyt a középiskolai oktatásba állandó és nem mellőzhető faktorképpen iktatta be: mert Arany költészetének és szellemének kultusza egymagában pótolni képes egy egész nevelési rendszert.

Hazám, iskolánk ifjai, közeledjétek nemes kíváncsisággal, bizó érdeklődéssel e szellemhez! Nem búzdlak, hogy mindenben utánozzátok, apróra kövessétek, mert esetleg más tehetségeitek vannak, s oly pályákon lesztek kénytelenek működni, amelyek más-nemű erőnyeket követelnek tőletek. De ne zárjátok el szíveteket szellemének hatása elől s miközben ragaszkodó gyönyörrel, lelkesedő tisztelettel esüngtök rajta, ne feledjétek, hogy ez a jellem, amelyen láthatólag rajta van a mindenható képe, teste és lelke minden ízében magyar volt!

Wigand János.

alatt — a melyet sűrű kérdéseivel a főigazgató úr jórészt egymaga vezetett — a reálgymnasium tanári kara benső örömmel győződött meg arról, hogy működésén olyan feljebbvaló szemecse, a ki a szak- és nevelés tudományok kiváló magaslátán s az általános kultúreszmék európai színvonalán áll s a ki gazdag tapasztalatánál, tágas és világos eszmekörénél és határozott szempontjainál fogva nemcsak felügyelője, hanem az oktatás bonyolultabb momentumaiban tanácsadója is.

* **A rajzok kiállítását** úgy a reálgymnasiumban mint a polgáris iskolában szépszámu közönség látogatta s bizonyára örvendő meglepetéssel szemlélte. A mindkét intézetben kiállított szabadkézi, ornamentális és fejrészrajzok, mértani és műépítészeti rajzok az ifjúság ez iránybeli képességéről s az illető tanárok (Körmendy, Nécsey, Szirtes) szakképzettségéről és buzgóságáról jeles tanubizonyosságot tesznek.

* **A tornavizsgálat** a reálgymnasiumban esütörtök este 6 órakor ment végbe szépszámu közönség előtt. Szirtes tanár e téren nagy lével és ügyességgel vezet az ifjúságot s úgy a szabad (katonai), mint a szeryakorlatokban szép sikerrel produkáltatta a zsendülő izmokat és fúrge tagokat.

* **Rendkívül érdekes hangversenyt** hallhatunk ma, jul. 1-én a „Nap“ vendéglő kertjében. Nagy Jakab hírneves, nevezetes tilinkó művész adja Funke és Rándl urak közreműködésével. Nagy J. már többször bejárta az egész világot mindenütt ritka diadalokat aratva eredeti művészetével és eredeti compositióival. Ma is többnyire magyar eredeti variatiokat ad elő alig két arasznyi tilinkóján s megérdemli, hogy minden magyar ember is meghallgassa. Rándl ur két tenorsolót énekel. Nagy J. már egyszer adott hangversenyt Pancsován, 1866-ban a „Trombita“ termében.

* **A honvédlaktanya** illetve régi kórház-épület eséréje a kormány és a város közt csakugyan létrejött. Julius 15-én már kezdik is átépíteni a kórházépületet kaszárnyának a vegyes bizottság terve szerint. A honvédlaktanya pedig a műszak tanyájává csinosodik át, s a trombita megnyers kommandó szó helyett nemsokára serdülő lányok ezüstesengetyűtármája fog onnan kihallszani.

* **Elmennek.** A helyben eddig általános rokonszenv közt állomásozó 83-dik ezredbeli gyalogos zászlóalj áthelyeztetik Fehértemplomba: Julius 15-én lesz az abmars. Nem tudni még utána kik, mikor jönnek.

* **Felmentetett.** Kupuszároviacs Uvalin Milutin, szakulai kereskedő, a ki nejét meggyilkolta volt s ennek vádjában állott a törvény előtt, az országos közegészségügyi tanács felülvéleménye alapján fölmentetett.

* **A franczföldi tanítók éljenek!** Steinbach Antal, tanfelügyelő urat minapi hivatalos körútjában valóságos meglepte az a ritka szép eredmény, a melyet a franczföldi tanítók ottani iskoláikban a magyar nyelv s általában az elemi iskolai tárgyak oktatásában fölmutattak. Pedig hát azok felett se dirigens, se iskolaszék nem gyakorol fejelemet.

* **A helyb. tüzoltóegylet** mult vasárnap közgyűlésén Haiser József urat, a „medvék“ derék és kedélyes gazdáját, választotta meg elnökének.

* **A helyb. reálgymnasiumnak** megkaptuk ez évi „Értésítőjét.“ Programmertekezését mai tárczánkban közöljük, az intézet fontosabb adatait jövő számunk fogja hozni. Azonkívül e nagy fontosságú intézetre vonatkozó több kérdést is lapunk beszéde tárgyává fogunk tenni.

Juváncz Bertalan helybeli ügyvéd egy ügyben a temesvári ügyvédi kamarához német nyelvű felebbezést adott be. Nevezett ügyvédi kamara ezen felebbezést visszautasította, mert Magyarországon más, mint magyar nyelven szerkesztett beadványokat magyar ügyvédől el nem fogad. Ezen visszautasító végzés ellen Juváncz ismét felebbezéssel élt a Kuriához, mely a temesvári ügyvédi kamara végzését helyben hagyta.

* **Selyemtenyésztés.** Bezerédj Pál min. biztos hivatalos jelentése szerint a mult évi selyemtermelés eredménye a következő: **Torontálmege** 73 községében 623 termelő kapott 11 kiló 910 gramm petét; termelt belőle 9171 kilót és 68 dgrammot 9275 ft. 34 kr. értékben. **Temesmege** 18 községében 183 termelő kapott 4 kiló és 500 gramm petét; termelt belőle 2946 kiló 71 dgramm gubót, kapott érte 2939 ft. 77 krt. — **A helybeli selyemgombolítóhoz** tegnap előtt érkezett meg a 80 olaszlánya s héten megkezdik a gubók sortirozását és legombolítását.

* **Városunk** ha nem is két ki épen régi kövéből, de mindenfelé épül, szépül, itt egy kis takaros hajlék egész új alaphól, ott egy régi ház új arczal, új homlokkal. A törvényszék tisztos épületét mily csinosan reparálták ki, a **Weisz** hotel-jét (mért nem vendéglő is?) is újra pingálták. Egy két nap óta a kath. templom új oratóriáját is merészebben és büszkébben néznek a nap szemébe. — Hej, csak az ott szennyeskedő tandlernép lim-lomaira ne mutatnának azok az aranyban ragyogó óramutatók.

UJDONSÁGOK.

A tiszaezslári bünper végtárgyalása.

A tárgyalás az egész héten ismét számos tanu kihallgatásával nem kevésbé izgalmas jelenetek közt folyt, a melyek azonban a homályos ügybe kevés határozottabb világot vetettek.

Legfontosabb mozzanata volt Péczeley K. az öreg inok, Reesky Bandi csendbízott, a kiknek Scharf Mórész az első vallomást tette és Barcza Dani debreczeni volt csendbízott kihallgatása, a ki előtt Mórész a vallomást állítólag visszavonta. Ritka hatású jelenet volt, midőn Péczeley Eotvös védő kijelentette, hogy gyilkosság miatt már 15 évi fegyházra volt ítélve. Péczeley és Reeskyre, az utóbbinak egy két cseléde, sok ellentmondással vegyest azt vállotta, hogy ütötték a fiut; Barczára több tanu, hogy meg van vesztegetve, és Henter várnagyot, a kinek őrizetére Mórész bízva volt, s annak legényét szintén megvesztegetni próbálta.

De épen az ügy határozatlan lebegése két ellenséges táborra osztja az elfogult közvéleményt, mely körülménynek jelei épen nem épületesek. S a mi sajnos, két ellenséges táborra a sajtót is. Hagyján, ha a Függetlenség, Politisches Volksblatt, N. Pester Journal ily módon terrorizál. De akadnak „journaliszták“ a kik a külföldi lapokban a civilizizált Európaóhoz appellálnak, a magyart törvényszékek barbarismusa ellen. S az ez irányu tapintatosságát semmi sem illusztrálja jobban, mint a külföldben rendkívül tapintatos „Pester Lloyd“ magatartása.

Szerinte, a mit a keresztény vallású tanuk vallanak, mind sült hazugság; a mit pedig a zsidók vallanak, az mind napfénytiszta igazság. Szerinte a keresztény tanuk mind összejártszanak; a zsidó tanuk mind kifogástalanok.

Egyik lapjában lehorítja a törvényszéki elnököt, hogy nincsen tekintélye, erélytelen, nem tud rendet tartani, s nincsen meg a teremben a kellő rend és szabadság a tárgyalásra. És felhívja a belügyminiszter figyelmét, hogy meglehet-e Nyiregyházán a végtárgyalást az esetleges zalkatások elől védelmezni? Erre maga Eotvös Károly jelenti ki, hogy az elnök tapintatos vezetése teljesen biztosítja a tárgyalás szabadságát. Olyan hírlapnak, minőnek a Lloyd magát tekinteni ohajtja, ez a kirívó pártállás egyáltalában nem lehetne feladata. Mondnak igazat kölcsönösen és hazudnak kölcsönösen a tanuk. Látsszik ez a számtalan ellenmondásból. S ha csakugyan azt kellene konstatálnunk, hogy a tanuk közül, vallásfelekezet szerint, kik vannak több ellenmondásban, akkor nem zárkozhattunk el attól, hogy a legujabban kihallgatott zsidó tanuk, a feltűnésig „nem emlékeznek“ egy év előtt olyan dolgokra, a mikre most emlékeznek. Pedig az emlékezet nem nőni szokott az idővel, hanem fogyni. Nézetünk szerint fődolog az objektív igazság kiderítése, ezt pedig soha sem érjük el, ha felekezeti előítéletek szerint mérlegeljük az ügyet és a tanuk vallomását. Csütörtökön véget ért a bizonyítási eljárás első része, a gyilkosságra vonatkozó tanuk kihallgatása.

A három napi szünet, a mely következik, talán jótékonyan magához téríti az elfogultan felindult kedélyeket!

IRODALOM.

Lessing „Nathan“-ja Magyarországon.

E czim alatt Dr. Hermann Antal fehértplomai gymn. tanár egy kis füzetkét adott ki, kimutatva, a nagy német szellem e legnemesebb műve mennyiben foglalkoztatta a magyar irodalmat és színpadot.

Hazánkbeli város, Pozsony dicsekedhetik azzal, hogy a legtisztább humanizmus ez evangéliumszerű terméket, ott adták elő először mindjárt a berlini előadások után. Német színpadjainkon azóta sokszor adták. Magyar színpadokon ritkán fordult meg: a censura miatt s a hol előadták, a censura kegyetlen megesonkításában jutott színre. Oka egyrészt, hogy nem volt tisztességes fordítása (a Zichy Antal türhető átültetése csak 1878-ban jelent meg), de meg becsülettel mondhatjuk, hogy nálunk soha se volt akut érdeke — talán egészen napjainkig.

Csak a legutóbbi években kavarta fel nálunk is a külföldi antisemita mozgalom egy pár hamis „népbarátunk“ tisztatlan indulatját, de ezeknek a legkevesebb és legnyiltabb izgatása sem tudta a szíve mélyében humanus magyar népek érzelmeit félrevezetni. S nagyobb mozgalmat ez irányban, reakcióképen, magok főképp zsidók által vezetett német lapjaink tapintatlansága se tudott támasztani. Mégis alkalomszerűnek találjuk, hogy a nevezett füzet bezáró sorait idézzük, a melyek így hangzanak:

A Nathan a tolerancia evangéliuma. Lessing a vallásbeli türelem főképpviselőjéül zsidót választott, mert annál az eszményi emberbaráti tolerancia még nagyobb erőnynek tűnik fel. S a dráma ezt a zsidót magasztalja, nem általában a zsidókat. A Nathan humanitásra, emberszeretetre akar buzdítani; tendenciája: a szabadelvűtek, nem pedig a zsidók védelme. Ezek az idétt Németor-

szágban nem is szorultak volt valami különös védelemre. Nem igen bántották őket. De most, 100 évvel a Nathan megjelenése után, — mintha Lessing nem is élt volna, — másképen van. A nép egy része a zsidóüldözést a német nemzet emelkedésének feltételéül, a keresztény társadalom egyik feladatául tekinti. S a németországi keresztényeknek mindig van hatásuk a mi közszellemünkre is. Néptünk egy bűjtogató és felbűjtogató töredéke — tudva-tudatlan — majmolja a német antisemitizmus mozgalmat és nagyban áll a zsidóhajsza sajtónk botrányból élődo kis részében és társadalmunk bizonyos kétes etikájú és bornirt rétegeiben. Sajnos, a Nathan tendenciája nálunk akut jellegű szükség, a Nathan korszerű — mintha csak most irták volna, hogy az eszme varázsszerével orvosolja a bajt, hogy a példa erejével intsen ember- és polgártársaink iránti kötelességünkre.

A Nathan főtendenciája a keresztények oktatása volt, de a zsidók is sokat tanulhatnak belőle. A Nathan erősen korholja az ő hibáikat is, de magában Nathanban, a ki vértükből való vér, példát mutat nekik is. nagyot, dícsőt, követésre méltót. Nem mert zsidók, hanem mert emberek, nekik is szól a tolerancia leczkéje. S kivált a magyarországi zsidók közt még sok van, a ki okálhat rajta. A mi kötelességünk, e tanúlságra vezetni őket, de nem a patriarcha konok gyűlöletével, hanem legalább a templomosnak egy ideig megintgatott, de majd újra diadalmaszkodó szeretetével. S a hogy a Boecaccio novellájának okos, furfangos, uzsorás Melchisedechje Lessing drámájának böles, nemes, humanus Nathanjává lett: majd talán úgy válhatnának a mi Melchisedesjeink is Nathanokká! És jó lesz némelyiküknek kánánai hazafiságukkal szemben örökre megjegyezniök Reclának Dajához intézett szavát:

„... S aztán hogyan

Tudjuk: minő darab földnek születtünk?

Ha annak nem, a melyen születtünk?“

Felelős szerkesztő: **Wigand János.**

Főmunkatárs: **Dr. Fináczy Ernő.**

Kiadótulajdonosok:

Wigand János és a „Beck & Koszanics“ cég.

HIRDETÉSEK.

5508 sz.

tkvi. 1883.

Árverési hirdetmény.

A pancsovai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy pancsovai lakos Dr. Gadjanszky Lyubomir végrehajtónak ugyanodavaló Pavlov Wasza végrehajtást szenvedő elleni 300 ft. — kr. tőke követelés és 1882^{VI}/3 től járó 8% és költségek iránti végrehajtási ügyében a pancsovai kir. törvényszék területén lévő pancsovai határreszen fekvő pancsovai 197 tjkv sz. A + 2-3 alatti birtok t. i. 2 sor 3838 a. hz; szálló 912 □ öl 600 ft. kikiáltási árban és 3 sor 3837 hsz. szántó 269 □ öl 34 ft. kikiáltási árban és 3888 hsz. szálló 1st hold 1215 ft. ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanak az 1883 évi Szeptember hó 27-ik napján délelőtti 10 órakor a pancsovai k. tszéki telekkönyvi irodában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1881 LX t. cz. 42 §. ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333. sz. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §. ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Pancsován a kir. törvényszék, mint tkvi hatóságnak 1883 évi Május hó 24-ik napján tartott tanácsüléséből.

Hergloz
elnök.

Szmligovics
jegyző.